

Spoštovane kolegice in kolegi,

ves čas govorimo, da so čakalne dobe v dermatovenerologiji nesprejemljivo dolge, da imamo dela preveč, da je dermatologov odločno premalo in znatno manj kot v večini držav EU.

Od objave razpisa 3.10.2023 sem deležen vprašanja in pomisleka glede tokratnega malo večjega števila mest za znane plačnike. Kot nacionalni koordinator želim pojasniti svojo odločitev, za katero trdno stojim.

1. Kot nacionalni koordinator nisem imel nobene možnosti vplivanja na število razpisanih mest za znanega izvajalca in ne na število mest za tako imenovani nacionalni program. To dejstvo omejuje ne pa izniči možnost vplivanja nacionalnega koordinatorja na načrtovanje javne mreže dermatovenerologije. Ena bistvenih nalog nacionalnega koordinatorja je namreč načrtovanje mreže izvajalcev dejavnosti v republiki.

2. Menim, da je bistvo načrtovanja potreb števila dermatologov za prihodnost, realna slika, kje bodo ti bodoči dermatologi delali in drugo, kdo bo njihovo izobraževanje plačal, saj se bo v prihodnosti pritisk na zdravstveno blagajno še povečal.

3. Malo pojasnila za tiste, ki niste povsem seznanjeni s tem, kakšne sploh so možnosti načrtovanja javne mreže specialistov nekega področja. Na voljo so tri možnosti in vsebina specializacije je v vsakem primeru enaka:

- **znani izvajalec:** kandidati se prijavijo na mesto za določeno javno ustanovo, specializacijo plača država.
- **nacionalni razpis:** ustanova za katero se kandidati prijavljajo ni določena, pogoj je, da se specializant po izpitu zaposli v okviru javne zdravstvene mreže, torej v državni ustanovi ali pri koncesionarju, specializacijo plača država.
- **znani plačnik:** kandidat se prijavi na razpis z vnaprej znanim plačnikom, ki je lahko javni zavod ali zasebnik, s koncesijo ali brez.

4. Zadnja leta je pretežno veljalo, da se praviloma ne razpisuje mest za znanega plačnika, ali pa čim manj.

To je privedlo do absurdne situacije, ko so kandidati na razgovorih za specializacijo izražali močno voljo do dela v javnih ustanovah, na ta račun dobili višje število točk, se izšolali, nato pa se nikoli niso zaposlili v javnem sistemu, ampak odšli k zasebniku.

Po svoje kandidate, ki so tako zavajajoče pričali na sprejemnih razgovorih tudi razumem, saj niso imeli možnosti povedati resnice, ker potem ne bi dobili željene specializacije.

5. Strošek plače in izobraževanja v času specializacije, je v primeru znanega izvajalca in nacionalnega razpisa na strani države. V kolikor se mladi specialist po opravljenem specialističnem izpitu ne želi zaposliti v javnem sistemu, je povračilo stroška specializacije državi manj kot 15.000€. V primeru, ki ni redek, da ustanova za katero specializant specializira, torej znani izvajalec, mladega specialista ne zaposli, ker nima prostega delovnega mesta, povračilo, kot vem, sploh ni potrebno.

V obeh primerih je mladi specialist izšolan, potem pa se zahvali in zaposli drugod, navadno pri zasebniku, in ne redko pri zasebniku, ki nima koncesije in torej ni del javne zdravstvene mreže.

Torej, ravno v obstoječem sistemu razpisovanja znanih izvajalcev in nacionalnih mest, se dogaja to, da javne ustanove brezplačno oziroma na stroške države izobražujejo kader zasebnikom.

/naštejem lahko precej imen mladih specialistov, ki niso nikoli »odslužili« pogodbeno dogovorjenih 4-ih let v javni zdravstveni mreži ali ustanovi za katero so specializirali. Specializacijo pa jim je plačala država. Da sploh ne govorim o mladih specialistih, ki so takoj po odsluženih 4 letih odšli iz javnega sistema. Kar nekaj zdravstvenih ambulant, ki praviloma niso del javne mreže pa so ta kader dobile zastonj/

Na drugi strani pa imamo primer, ko je nekdo specializiral za znanega plačnika (oz. kot samoplačnik) pa dela veliko let in še tudi danes na odgovornih mestih v slovenski dermatovenerologiji, kot steber javnega zdravstvenega sistema.

6. Še en vidik, ki govori v prid znanega plačnika pa je, da izvajalec, javna ustanova ali zasebnik, lahko na ta način pridobi kandidata, kjer je interes zares obojestranski. **Pri tej obliki pogodbe se kandidat in izvajalec zavežeta k dolgoročnejšemu sodelovanju, tovrstne pogodbe pa imajo tudi bistveno večje finančne posledice za kršenje te pogodbe. Sodelovanje se tako sklepa med dvema za sodelovanje iskreno zainteresiranima strankama,** običajno v tem primeru kandidat z izvajalcem že dalj časa sodeluje, kot študent, sobni zdravnik... in obe strani vesta, kaj lahko druga od druge pričakujeta. Seveda se lahko tekom let spremeni marsikaj, v dobrih medsebojnih odnosih se tudi pogodbe lahko spremenijo, gre pa za to, da je za obe strani dogovor zavezujoč. **Znani plačnik si zagotovi kader v prihodnosti, kandidat pa stabilnost, saj ve, da po končanem izobraževanju sledi zaposlitev. S tem se vzpostavi vzajemen odnos, ki temelji na zaupanju, spoštovanju in pripadnosti, kar se odraža tudi v boljšem medsebojnem sodelovanju.** / po drugi strani pa recimo vem, da so v javnih zavodih in v okviru nacionalnih razpisov, dobili specializacijo tudi kandidati, ki jih zavod za katerega specializirajo pravzaprav sploh ni želel/

Bistvo je torej, da so izvajalci oz. končni zaposlovalci (javni zavodi, koncesionarji, zasebniki) tisti, ki plačajo za izobraževanje kadra in imajo kandidata tudi možnost nekako »izbrati« predvsem pa pogodbeno zavezati. To omogoča večjo transparentnost in sploh omogoča načrtovanje potreb. Fluktuacija specializantov po končani specializaciji je namreč velika in vsekakor ne gre v smeri povečevanja zaposlitev v javnih zavodih. Tudi javni zavodi razpisujejo mesta za specializante brez vnaprej znanega načrta zaposlovanja, vse to pa gre v breme države.

7. Na zadnjem razpisu sem bil zelo vesel, da sta se na mesto z znanim plačnikom prijavili dve kandidatki z znanim plačnikom, ki je javni zavod. To pomeni, da je vodstvo javnega zavoda menilo, da sta dobri kandidatki, da želijo z njima dolgoročno sodelovanje in da tudi na strani kandidatk obstaja iskren interes, da v tem javnem zavodu ostaneta. Žal mi je, da nista bili uspešni in upam, da bo takih prijav, torej javnih zavodov kot plačnikov, več.

8. Za tiste, ki ste še vedno mnenja, (kljub temu, da je jasno, da je velika večina dermatologov, ki dela pri zasebnikih dobilo izobrazbo plačano s strani države) da se s povečevanjem mest z znanim plačnikom povečuje izobraževanja kadra zasebnikom, pa samo v razmislek.

Znani plačnik se mora zavedati, da bo njegov kader večino časa na kroženju v akreditiranih ustanovah, največ časa v UKC, kar pomeni, da ima UKC (in ostale ustanove, kjer poteka kroženje) 4 leta brezplačno delovno moč.

Mesečni strošek za enega specializanta presega znesek 4.000,00€, sploh, če upoštevamo, kake udeležbe na kongresih, izobraževanja, tudi doktorate ... kar navadno plača znani plačnik, ki je zelo zainteresiran, da kar najbolj izobrazí in usposobi kandidata.

Ali res mislite, da je to za znanega plačnika bolj ugodno, kot pa da zaposli enega mladega specialista, ki se je pravkar izobrazil na stroške države in je dobil specializacijo v okviru nacionalne sheme ali pa za znanega izvajalca? Zagotovo ne.

Kaj pa drugo vprašanje, ali je pošteno »ukrasti« mladega specialista, ki ga je plačala država in so ga pripravljali za delo v enem javnem zdravstvenem zavodu in ali je to družbeno odgovorno?

Videli bomo, kdo se bo prijavil na ta razpis. Nekateri direktorji javnih zdravstvenih ustanov tarnajo, da ne morejo dobiti specialista dermatologa, da so se prijavljali v okviru nacionalne sheme ali kot znani izvajalca, potem pa so se ti zdravniki zaposli drugod.

Sedaj imajo morda priložnost. **Javne zdravstvene zavode pozivam naj prijavijo svoje kandidate.**

Tako si bodo morda zagotovili specializanta, ki so si ga sami izbrali in kasneje izvajalca dejavnosti v okviru javne zdravstvene mreže, ki bo pri njih tudi ostal.

Lep pozdrav,

izr. prof. Igor Bartenjev, dr. med.
nacionalni koordinator za
dermatovenerologijo
Zdravniška zbornica Slovenije